అమ్మమ్మగారూ ఆపిల్ చెట్టూ

ఆరెకపూడి (కోడూరి) కౌసల్యాదేవి

బజారునుండి యింట్లోకి ఆపిల్ పండ్లు రావటం మొదలు—"ఆ గింజలన్నీ వూరికే పారవేయకండర్రా! ఓ చోట పోగే యండి. నేను దొడ్లో పాతుతాను వాటిని' అంటూ అమ్మమ్మగారు పాట ప్రారంభిం చడం మాకు క్రొత్తకాదు. పుట్టిన దాదిగా జోలపాట యెలాగ వింటూన్నామో ఈ పాటా అలాగే వింటూన్నాం. అయితే ఫలితం మాత్రం శూన్యం.

"ఛ. ఏం పిల్లలో! ఒక్కమాట మీదైనా కాస్త గురి వుంచరు. ఇల్లంతా తిరిగి తింటూ ఎక్కడ పడితే అక్కడే ఉమిసి పారేస్తారు. ఒక్క గింజైనా దొరకలేదు. ఎక్కడని వెత కనూ?" అంటూ అమ్మమ్మగారు తఋచూ విసుక్కొంటూండడం పరిపాటి.

"అబ్బబ్బ! పిల్లలు పెద్దవాళ్ళలాగా ఒక్క చోటే కూర్చుని తింటారటమ్మా? పోనిద్దూ వెధవ గింజలూ." అంటూ అమ్మ అప్పు డప్పుడూ సర్దిచెప్తూంటారు,

ఎప్పుడైనా బుద్ధికుదిరి, నేనూ చెల్లాయి ఒకటో-అరో గింజలు ఏ కిటికీలోనో, అల్మారాలోనో దాచినా అవి ఏ పని మనిషో, వంట మనిషో తుడిచి పారవేసేవారు, గింజలు మాత్రం పత్తా దొరికేవి కాదు.

"ఏమే, బూజులూ, తుక్కూ, చెత్తా అయితే సరిగా తుడవటానికి నీక్కళ్ళు కన్పించవు కాని, ఎక్కడో మూలనున్న ఆ గింజలట్లా తుడిచి పారేస్తావేం? కళ్ళు కన్పించటంలా? ఇవాళ చెయ్యి కాస్త తీరు బాటయ్యాక పాతి పెడదాం కదా అని అక్కడ నాలుగు ఏపిల్ గింజలు దాచాను!" ఓ శుభో దయాన పనిమనిషిని అమ్మమ్మగారు ఘాటుగా చీవాట్లు వేయడం విన్పించి, మేమందరం ఆసక్తిగా గుమిగూడాం అక్కడ,

"అయ్యో ఓపిల్ గింజలో, బంగారం యిత్తనాలో!—గంజీ కూడూ తినేవోలం. మాకేటి తెలుత్తాయమ్మా? మీ పనులు సేస్తు న్నందుకు కళ్ళు గూడా పోవాల యిక!" గంయ్యి మన్నది పనిమనిషి.

"చేసిన బుద్ధి తక్కువపని చాలక ఇంకా ఎగసిపడ్తున్నావేమే?...." అమ్మమ్మగారు ఇంకా ఏదో అనబోతూండగా పెద్దక్క ప్రవేశించింది రంగంలోనికి. "ఏమేవ్ రామీ, నిన్ను అయ్యగారెందుకో పిలుస్తు న్నారు చూడు. వెళ్ళు." అంటూ పనిమని షిని బయటికి పంపేసింది. "అమ్మమ్మా! అసలే దాన్ని మొగుడు తప్పత్రాగి వచ్చి రాత్రి చావగొట్టాడట, అది ప్రాణం వుండి వుంటే—ఇంకా మనం తిడితే పడ్తుందా? ఒళ్లు నొప్పులంటూ ఇంట్లో పడుకోకుండా పనిలో కొచ్చింది. అదే పదివేలు. మానేపిందంటే అంట్ల గిన్నెలన్నీ తోముకోవాలి మనం. ఆపిల్ గింజలు దేవుడెరుగుగానీ, దాన్నేం అనకు యివ్వాళ," అంటూ చెప్పుకొచ్చింది పెద్దక్క.

పెళ్ళై, కాస్త పెద్దరికం సంతరించు కున్నది కనుక పెద్దక్క అమ్మమ్మ గారి ఎదుట నిలబడి మాట్లాడవచ్చు.

"అయ్యో.పాపం! నాకుతెలియదే ఆసం గతి!" అమ్మమ్మగారి జాలిగుండె ద్రవించి ప్రవహించడం ప్రారంభించింది. "ఆడది-రెక్కలు ముక్కలు చేసుకొని సంపాదించి పెడ్తూంటే తినలేక —ఎదురు దాన్ని కొట్టి హింసించడం కూడానా సిగ్గులేక? తప్పుడు వెధవ! 'పండక్కి డబ్బు' లంటూ వస్తాడుగా' ఝాడిస్తానులే!"

ఈ విశేషంలో తాత్కాలికంగా ఆపిల్ గింజల సంగతి మఱచి పోయారు. అమ్మమ్మగారు.

"ఒసేయ్ రామీ! ఇటురా! రాత్రి తన్నులు తిని, ఏడ్చి పడుకుని వుంటావ్. తిండి తిన్నావో లేదో! దా. ముందీ చద్దన్నం తిను. ఆఉత్తరం గదిలో మామిడి పళ్ళున్నాయ్. రెండు తెచ్చుకో. ఆనక కాస్త వేడివేడి కాఫీ ఇవ్వు అమ్మాయ్ దానికి!...." ఇక ఆ రోజంతా పనిమనిషి అదృష్టం పండేకదా!

2

క్రమంగా ఆపిల్ పళ్లు పళ్ళ రూపంలో మా చేతికి రావటం మానేశాయి. మమ్మల్ని (అనగా మా పిల్ల సజ్జును) సాధించి లాభం లేదనుకున్న అమ్మమ్మగారు పళ్ళన్నీ తామే స్వయంగా ముక్కలు కోసి, ముందు గింజల్ని భద్రం చేసి, అప్పుడు ముక్కలు మా కిచ్చేవారు. "ఛీ, నాకీ ముక్క వొద్దూ, పెద్ద కాయే కావాలీ" అంటూ చంటి తమ్ముళ్ళు తిక్కగా ఏడ్చినా కనికరించేవారు కాదు. "మా నాయన కదూ? చక్కగా ఆ గింజలు పాతితే, అది పెద్ద చెట్టయి కాయలు కాస్తే, జామ కాయలూ, మామిడి కాయలూ, సీతా ఫలాలూ ఎలా కోసుకు తింటున్నాం? అలాగే అవి కూడా ఎంచక్కా మన దొడ్లోవి, మన చేత్తో కోసుకు తినొచ్చు. ఇప్పటి కివి తిను." అంటూ ఓపిగ్గా నచ్చ జెప్పేవారు. జామ చెట్లెక్కి కాయలు కోసుకున్నట్లే, యాపిల్ చెట్టు ఎక్కి స్వహస్తాలతో కాయలు త్రెంచుతూ కొరుక్కు తింటూన్న ఆనంద కరమైన సన్నివేశం ఊహాపథంలో మెదలగా, ఆ వెఱ్ఱివాళ్లు ఏడవటం మానేసి ముక్కలనే మహా ప్రసాదంగా అంగీకరించేవారు.

వానాకాలం మొదలైంది, రెండు పెద్ద వానలు కురిసి వెలిశాయి. ఆ సాయంత్రం పొలం నుంచి పాలేరును రప్పించి దొడ్లో కూర పాదులవీ నాటించుతున్నారు, నాన్నగారు.

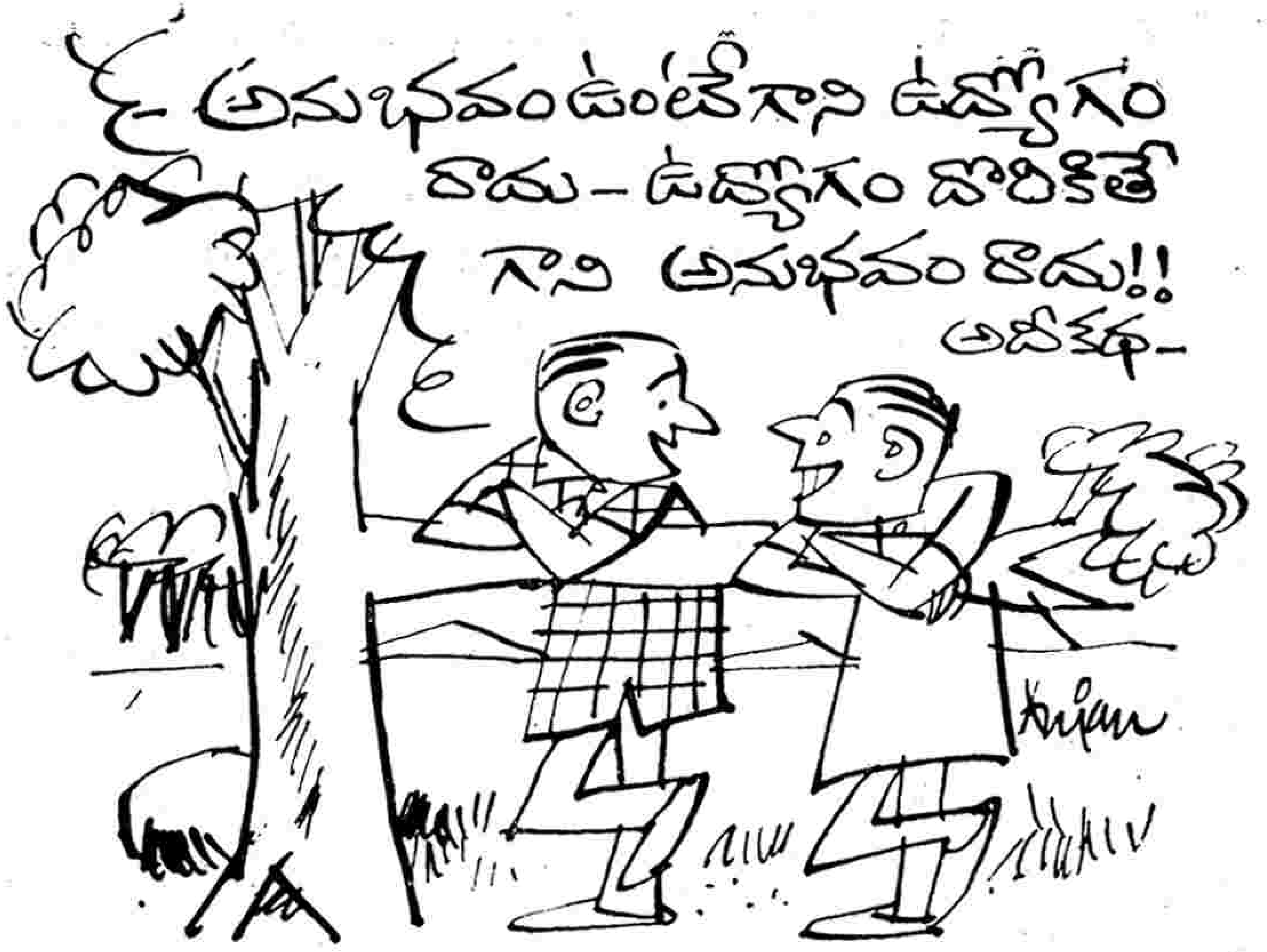

అమ్మమ్మగారి క్కూడా శుభముహూర్తం ఆ వేళే కుదిరింది. "పదమ్మాయ్. ఆపిల్ గింజలు నాటుదాం.' అంటూ తాము జాగ్రత్త చేసిన విత్తనాల పొట్లం తీసుకుని దొడ్లోకి నడిచారు. అమ్మమ్మగారి ప్రయత్నం చూస్తూనే రామి గునపం తీసుకొచ్చి సిద్ధంగా నిలబడింది.

మహాయజ్ఞం చూడబోతున్నంత సంబరంగా గుమిగూడాం పిల్లలమందరం అమ్మమ్మగారి చుట్టూ!

ఒక మహా సభలో ఉపన్యసించే ముందు సభనంతనూ ముఖ్య మంత్రిగారు తిలకించినంత దర్పంగా, విశాలమైన అంగణాన్నం తనూ ఒక్కసారి కలయ జూచా రామె. 'ఇక్కడ లంకె బిందెలు దొరుకుతాయి సుమా!' అని ఏ స్వాములారో చెప్పినంత దర్జాగా 'ఇక్కడ' అన్నారు ఒక చోటును వ్రేలితో చూపుతూ, మరు క్షణంలోనే రామి అక్కడ త్రవ్వకం ప్రారంభించింది.

"ఒరేయ్! అమ్మమ్మ వన మహోత్సవం చేస్తూన్న ప్రైమ్ మినిష్టర్ లాగుందిరా అచ్చంగా? ఓ ఫోటో తీద్దామా?" కోతి గుణాలకు నిలయమైన చిన్నన్నయ్య అన్న మాటలకు అందరం ఫక్కున నవ్వాం.

చిరకాల ప్రయత్నం ఫలించబోతూన్న కారణంగానో యేమో, అమ్మమ్మగారి కాట్టే కోపం రాలేదు. ఆమెగారు ఏదో అనే లోగానే, వంటింటి కిటికీలోంచి చూస్తూన్న అమ్మ మందలించారు; 'నోళ్లు మూయండి, పెద్దవాళ్ళతో హాస్యాలు. బుద్ధుల్లే?"

అందరం నోళ్లు మూశాం.

అమ్మమ్మగారు సరిగా గింజలు పాతిపెడుతూన్న శుభ తరుణంలో రామికి ధర్మ సందేహం కలిగింది; "పెద్దమ్మగోరూ! ఇన్నాలగా ఎన్ని తడవలు తమరు ఈ గింజలు నాటినారు? ఒక్కటీ మొలకెత్తనేదూ, ఇప్పుడు మాత్రం...."

"ఛీ. నోర్మూయ్, శకున పక్షీ!"

ఒక్కటే బాణం రామి నోటిని కుట్టేసింది.

"ఒరే, వెంకా, ఇటురా!"

సదరు వెంకడూ ఉరఫ్ వెంకన్న హాజరయ్యాడు, నాన్నగారు చేయించుతూన్న పనిని తాత్కాలికంగా మానేసి.

"ఇదుగో. అక్కడ నేను విత్తనాలు నాటాను...."

"అమ్యేటియ్యి పెద్దమ్మగారూ?"

"ఏవో ఇంగిలీషు పళ్ళ విత్తనాల్లేరా, నీకేం తెల్సు."

"పిత్తం!"

"అమ్మమ్మా! ఇంగిలీసు కాదు. ఇంగ్లిష్!" తమ్ముడి సవరణ.

"ఏడిశావ్లే. నే నేమన్నా మీలాగా వేలకు వేలూ గుమ్మరించి చదువుకున్నానా మరీ?....

వీన్నావా వెంకా, ఇక్కడ యిక నువ్వేమీ సవరించకు. "తెలియదండమ్మగారూ" అవి మళ్ళీ వెధవమొహం పెట్టావ్. ఇక్కడెవరూ అడుగులు వేయకుండా, పశువులవీ తొక్కి పాడుచేయకుండా ఏద్కెనా చెయ్యి."

"సిత్తం, సిత్తం." అప్పటికప్పుడే యెండిన ఈతకొమ్మలు తెచ్చి, ఆ జాగా చుట్టూ పాతి, కట్టవ లాగా కట్టుదిట్టం చేశాడు వెంకన్న.

"పొచి చేసేటప్పుడు చీపుళ్ళవీ తగిలించకు. జాగ్రత్త!" అంటూ రామికికూడా ఒక హుకుం జారీచేసి మహారాణీ ఠీవితో అచ్చటి నుంచి నిష్క్రమించారు.

ఆ మర్నాటినుంచే మాకు రోజూ రెండు పూటలా ఆ ప్రదేశాన్నోసారి తొంగి చూడటం మామూలైపోయింది.

"గింజ పాతిన మర్నాడే మొక్క మొలుస్తుందా? ఏమిటి ఆత్రం మీకు? మాటిమాటికీ అటు పోబోకండి. అలా చూడకూడదు" అని మమ్మల్ని అదలిస్తూన్నప్పటికీ అమ్మమ్మగారి మనస్సు మాకంటే ఆత్రంతో చిందులు వేస్తూన్న సంగతి మాకు తెలియకపోలేదు. రోజూ ఉదయం, సాయంత్రం ఆక్కడ చెంబెడు నీళ్ళు పోసి, ఏమైనా ఎండుటాకులవీ పడితే ఏరి పారేసి శ్రద్ధగా కాపలా కాచేవారు.

వారంరోజులు గడిచాయి.

ఒక్క మొలకైనా కన్పించలేదు.

పదిరోజులు గడిచాయి. ఒక మొక్క లేచింది. అమ్మమ్మగారితోపాటు మా అందరి ముఖాలూ వికసించాయి. కాని ఆ మర్నాటికే తేలిపోయింది—అది చింతమొక్క. ఎప్పుడో యెలాగో పడిన చింతగింజ మొలిచింది. అమ్మమ్మగారు కసిగా పీకి పారేశారు దాన్ని. మేం కిమ్మనలేదు. చిన్నన్నయ్య మాత్రం, "ఇవాళ చింతచెట్టు మొలిచింది. రేపు కుంకుడు మొక్క మొలుస్తుంది. భలే" అన్నాడు కొంటెగా.

"ఏం వాగుతున్నావ్; కాయలు కాస్తే తినలేకా ఏమిటి? అవే మొలుస్తాయి. గింజలు మొలవక ఏమౌతాయి? ఇంగిలీసు గింజలు కదూ—కొంచం ఆలస్యంగా మొలుస్తాయి!" అన్నారు ధీమాగా.

"మహా వ్యవసాయ పరిశోధకురాలిలాగా చెప్తోంది!" చిన్నన్నయ్య గొణుగుడు

"నోరు ముయ్యి! నాకు తెలియకపోతే ఎవరికి తెలుస్తుందిరా? వ్రేలెడేసి లేరు—నాకే పాఠాలు చెప్తారా?"

"నిజమే! వందలకొలదీ ఎకరాలు సాగు చేసే గొప్ప భూస్వామి కుమార్తె; లెఖ్ఖలేనంత ఆస్తిగల చోటా జమీందారుగారి భార్య మా అమ్మమ్మగారు! ఆమెకు గాక మరెవరికి తెల్సు? మే మెంతటివాళ్ళం ఆమెకు చెప్పేదానికి?"

మా అనుమానాలూ పోలేదు. అమ్మమ్మగారి ఆశా పోలేదు.

3

చూచి చూచి నిరాశ పొంది, ఆపిల్ విత్తనాల సంగతి యించుమించుగా మఱచి పోబోతూన్న మేము, ఒక సాయంత్రం "ఇదిగోనర్రా. చూడండి ఆపిల్ మొక్క!" అంటూ వినవచ్చిన అమ్మమ్మగారి ప్రకటనకు నిజంగా ఆశ్చర్యపోయాం. అప్పుడే స్కూళ్ళ నుంచి వచ్చామేమో—నించున్న చోటే పుస్తకాలు విసిరేసి పరుగెత్తాం. గిన్నెలు తోముతూన్న రామి ఆ మట్టీ—మసీ చేతులతోనే పరుగెత్తుకొచ్చింది.

బ్రిటిష్‌వాళ్ళని తరిమేసి స్వాతంత్ర్యం ప్రకటించుకొన్న రోజునకూడా మన వీరులు అంత ఠీవిగా నిలబడివుండరన్పించింది, అమ్మమ్మగారి వదనంలోని విజయగర్వం తిలకించిన నాకు, "నేను మొన్నే చూచాను. అయితే, రెండు చిగుళ్ళు వేశాక మీకు చూపించుదా మనుకున్నాను!"

అందరం చూశాం.

చిన్నచిన్న అందమైన ఆకులూ అదీ—మహా తమాషాగా వుంది మొక్క.

"అసాధ్యురాలే అమ్మమ్మ! మొత్తం మీద యాపిల్ మొక్క మొలిపించింది. ఓటమిని అంగీకరించాం!" అంటూ చిన్నన్న హాస్యంగా లెంపలు వాయించుకున్నాడు.

"పెద్దమ్మ గోరూ!" విన్పించీ విన్పించకుండా దీర్ఘం తీసింది రామి. "అయితే మీరు అన్ని గింజలు పాతిపెట్టినారు గందా, ఈ ఒక్కటే మొలిసినాదేమీ? అహా, అది ఓపిలు సెట్టేనా అని నా యిది!" అంటూనే మసి చేతులే చెంపలకానించుకుంది.

"ఆ. కాక మరేమిటీ? అదుగో, ఆ ఆకును ఇంకా వదలకుండా వ్రేలాడ్తూన్న ఆ గింజ చూస్తే తెలియటం లేదూ! ఇది యాపిల్ చెట్టే!" నిశ్చయంగా ధ్వనించింది గొంతు. "కాకుంటే అన్నింటిలో ఆదొక్కటే ముదురు గింజ అయ్యుంటుంది!"

మేం ఆశ్చర్యంగా, అబ్బురంగా ముఖముఖాలు చూచుకున్నాం. హైయ్యర్ క్లాసెస్‌లో సైన్సు మేష్టారు చిక్కడు గింజ మొలకెత్తుట. శీతోష్ణస్థితి. బీజదళములూ, గాజు జాడీలోనీళ్లూ అంటూ పెద్ద ప్రళయంగా పది పేజీలు చెప్పుకొచ్చే విషయాన్ని ఏమీ చదువుకోవి అమ్మమ్మగారు అంత సూక్ష్మంగా చెప్పగలిగారంటే నిజంగా ఆమె ఎంత ప్రజ్ఞాశాలి!

ఇంత కాలంగా జరిగినదే ఒక యజ్ఞమని మేం అపోహ పడ్డాంగానీ, అసలైన యజ్ఞం యిప్పుడే మొదలైంది.

ఆ ఆపిల్ మొక్క జానెడు ఎదగగానే అమ్మమ్మగారికి ఆందోళన పట్టుకొంది, అది ప్రస్తుతం వున్నచోటులోనే వుంటే దానికి సరైన రక్షణ వుండదని!

ఇంకేం, రాజుగారు తలచుకొంటే దెబ్బలకే కొదువా?

వంటింట్లోంచి గానీ, భోజనాల గదిలోంచి గానీ, దేవుడి గది కిటికీలోనుండి గానీ, మేడ బాల్కనీలోనుండి గానీ, పడగ్గది పక్క కిటికీలోనుండి గానీ, మధ్యహాలులోనుండి గానీ — ఇన్నిమాట లెందుకు — ఆమెగారు యెప్పుడు యెక్కడనుండి దృష్టి సారించినా ఆ మొక్క కనబడే విధంగా దాన్ని వున్న చోటునుంచి తీసి, క్రొత్తచోట—అవగా

ఆవరణ మధ్యగా పాతిపెట్టారు. మఱలా దానికి చుట్టూ కట్టుదిట్టాలు జరిగాయి. పని మనిషి, పశుల కాపరీ, పాలెగాడూ వగైరా బృందమంతటికీ మఱలా ఆజ్ఞలు జారీ అయ్యాయి—"ఘనత వహించిన ఆపిల్ మొక్క ఇక్కడ పాతబడింది. ఎవ్వరూ పాడుచేయకుండా ఒళ్ళు దగ్గఱపెట్టుకొని జాగ్రత్తగా బ్రతక" మని.

"వటుడింతై" అన్నట్టుగా అమ్మమ్మగారి అపురూప సంరక్షణలో ఆపిల్ మొక్క యింతై, అంతై, చెట్టై, మానుకూడా ఏర్పడ బోతోంది మూడేళ్ళు తిరిగేసరికే. మాచంటి చెల్లాయినీ, బుజ్జి తమ్ముణ్ణి ఎంత అల్లారు ముద్దుగా పెంచుతున్నారో—అంత ఓపిగ్గానూ ప్రేమగానూ ఆపిల్‌కుకూడా సేవచేసే అమ్మమ్మ గారి ఓర్పుకూ, దీక్షకూ మాకు ఆశ్చర్యం కలిగేది. ఎవరు కాస్త వ్యవసాయం విషయా లవీ తెలిసిన వాళ్ళొచ్చినా వాళ్ళని నిలేసి, "ఆపిల్ చెట్టుకు సంరక్షణ యెలా జరగాలీ, ఏం ఎరువులు వెయ్యాలీ, ఎన్నేళ్ళకి కాపు పడుతుందీ" వగైరా విషయాలన్నీ ఆరాగా అడిగి తెల్సుకునేవారు.

"వాళ్ళందర్నీ ఎందుకమ్మా అడుగుతావ్. వాళ్ళ మొహాలకేం తెలుసనీ? ఈ మన వాతావరణంలో ఆపిల్‌మొక్క పెంచడమనేది మాటలు గాదు...." అంటూ మే మెవర మైనా చెప్పబోయినా విన్పించుకొనేవారు కాదు. "మాటలేం ఖర్మ, చేతలలో నేను చూపెడ్తాంటే? మీ చేతులతో మీరే కోసుకు తింటారుగా?" అంటూ సవాలు చేసేవారు.

4

మా ఆపిల్ మొక్కకు మూడేళ్లూ ముచ్చటగా నిండబోతూన్న శుభ సమయంలో ఓ గండం సంభవించి, గడవటంగూడా జరిగింది.

ఆ గండం ఏమిటీ అంటే—

ఆవుల్నీ గేదెల్నీ బయటకు మేతకు తోలుకుపోయి పాలేరు సాయంత్రం తిరిగి తీసుకు వచ్చి వాటిని కట్రాటలకు బంధించే లోగానే ఒక గేదె విజృంభించి దొడ్లో చెట్ల

న్నిటి పైనా బడి వీర విహారం చేసి దాని ప్రతాపం చూసింది.

ఉన్న చెట్లన్నిటినీ అది సమానంగా నాశనం చేసినప్పటికీ యేమంత ఫర్వాలేదు గానీ బుద్ధిలేని ఆ పశువు, అపురూపంగా పెంచబడుతూన్న ఆపిల్ మొక్క కొమ్మలు కూడా రెండు విరగ్గొట్టి పారేసింది. ఇంకేముంది—అమ్మమ్మగారు రౌద్రమూర్తే అయ్యారు.

"ఏరా దరిద్రుడా, కళ్ళు నెత్తికెక్కాయా, అసలు పశువులలా చెట్లన్నీ నాశనం చేస్తూంటే ఎక్కడేడుస్తున్నావు నువ్వు?"

"పిత్తం. ఎక్కడా ఏడపడంలేదు. ఓదరి నుంచి ఆవుల్నీ దూడల్నీ సర్దుకొస్తున్నాను. అంతలోనే గేద సెట్లమీద బడ్డాది. అక్కడికే........"

"ఛీ. అప్రయోజకుడా, ఎదురు సమాధానాలు కూడాను. అయ్యో, చక్కగా గుమ్మటంలా యెదిగిందమ్మా చెట్టూ, ఏకంగా రెండు పెద్ద కొమ్మలు విరిచేసిందీ!... పశువుల్ని తోలుకెళ్ళి మేపకుండా యెక్కడో కట్టి పారేస్తూన్నాడు కాబోలు ఒళ్ళొంగని సన్యాసి. లేకుంటే అది వస్తూనే ఆవురావురు మని చెట్లమీదెందుకు విరుచుకుపడ్తుందీ?"

"అంతేనండి మరి!"

ఆ ధ్వని వినవచ్చిన దెస మళ్లాయి అమ్మమ్మగారి చూపులు, షెడ్డులో కారును కారును కడుగుతూన్న డ్రైవరు అప్పారావు పళ్ళికి లిస్తున్నాడు. వాడికీ పాలేరు వెంకడికీ విరోధం. గనుక వెంకన్నకు తగుల్తూన్న చీవాట్లు అప్పారావుకు ఆనంద కారణ మయ్యాయి, కాని వాడి ఆనందం అమ్మమ్మ

గారి ఆగ్రహాన్ని మరింత యినుమడింప జేసింది.

"హోరి, అప్పిగాడా! నువ్వా ఇక్కడే చచ్చావా? ఏం, గేదె వాడికి వొంగకపోతే నువ్వు కాస్త పోయి సాయం చేస్తే ఏమన్నా అరిగిపోతావా? అలా చూస్తూ వూరుకుంటావా అవి చెట్లని నాశనం చేస్తూంటే?"

"బాగుందండి. అది నా పనికాదు." బిరుసుగా వుంది అప్పారావు సమాధానం.

"ఏమిటీ?" రెచ్చిపోయారు అమమ్మగారు. "తిన్న యింటిమీద ఆ మాత్రం విశ్వాసముంచక్కర్లేదట్రా? కాస్త పని సాయం చేస్తేనే నామర్దా అట్రా నీకూ? మేం ఎన్నెన్ని పనులు చేసుకోవటం లేదూ?"

'బాగుందండి. మీ యింటో పని మీరు చేసుకుంటారూ! ఇశ్వాసమేంటీ ఇశ్వాసం? ఇవాళ పశువుల్ని కాయమన్నారు, రేపు పాకీ దొడ్డి తుడవమంటారు!"

"నీ అఘాయిత్యం కూలా! పశువుని కట్టేయమన్నానా, పశువుల్ని కాయమన్నానురా నిన్నూ? మరీ అంత విరగబాటుంటే నౌఖరీ చెయ్యలేవు సుమా!"

"ఎందుకండీ. యెప్పుడో యెందుకూ, యిప్పుడే సెయ్యనూ. యిన్ని మాటలు గాశాక యింకా యెవడిక్కావాలి యిక్కడ నౌఖరీ? ఇప్పుడే పోతాను."

వాడా మాట అనటమే గానీ, ఉన్నచోటు నుంచి మాత్రం కదలలేదు.

"ఊఁ పోరా. ఇంకా కదలవేం?" ఓ మేఘ గర్జన మేడ మీది నుంచి వినవచ్చి, అందరం తెల్లబోతూ అటు చూశాం. ఎప్పటి నుంచి ఇదంతా నిశ్శబ్దంగా గమనించుతూన్నాడో తెలియదు కాని, ఒక కనుబొమ పైకెత్తి, నిప్పులు కురిపించే నేత్రాలతో నిలబడి వున్నాడు పెద్దన్నయ్య మేడ వరండాలో. ఓ కనుబొమ పైకి లేచిందీ అంటే వాడి కోపం చాలా తారస్థాయిలో వుందని మాకు సంకేతం. అది అప్పారావుకూ తెల్సు. అందుకే బిక్క ముఖంతో. "అదికాదు పెద్దబ్బాయిగారూ...." అని ఏదో చెప్పబోయి నసుగుతూ మానేశాడు.

"ఏడిశావ్ నోర్ముయ్!" మేడ మీది నుంచి మరో ఉరుము. 'అవసరమైతే నేనే కారు క్రింద పడుకుని బాగు చేసుకుంటాను! కారు కడుగుతాను. ఇక నీ కొచ్చిందట్రా బేషజం, ఏం, నానాన్నగారి దగ్గర్నుంచీ అందరూ పశువులకు మేత అవీ వేస్తూ స్వయంగా చేసుకోవటంలే? పెద్ద జమీందారులా మాట్లాడ్తున్నావ్? పెద్దమ్మగారినే ఎదిరించి మాట్లాడ్తావ్‌రా?"

"సరే, జమీందారునైతే మీ బోటి జమీందార్ల దగ్గఱ ఊడిగం దేనికండి నాకూ?" విన్పించీ విన్పించకుండా అన్నాడు. కానీ, ఆందరికీ స్పష్టంగా విన్పించింది.

అంతే, మేడ మీది పెద్దన్న రెండు క్షణాల్లో క్రిందికి దూకినట్లుగా దూకుడుగా రావటమూ, అప్పారావును మెడబట్టి గేటు బయటివఱకు గెంటివేయటమూ జరిగిపోయింది.

అంతే, మూడు రోజుల తర్వాత అప్పారావు వచ్చి బ్రతిమిలాడినా వాడిని మళ్ళీ పనిలో జేర్చుకోకపోవటమూ, ఆ నాటినుంచి ఈనాటి వఱకూ మా కార్లకు డ్రైవరు లేకపోవటమూ వేరే సంగతి!

"సమయానికి చండప్రచండులైన నాన్నగారు ఇంటిదగ్గఱ లేకపోవటం కొంత మేలు!" అని గుసగుసలాడుకుంటూన్న నేనూ పెద్ద చెల్లాయీ అమ్మమ్మగారి దృష్టిలో పడ్డాం.

ఇంకేముందీ, గాలి దుమారం యిటు తిరిగింది.

"ఏమే, ఇంట్లో కాస్త ఎదిగిన పిల్లలున్నారని వ్రేలెడంత సాయమేమన్నా వుందా? మీరేం పెద్ద పనిపాటలు చేయాలా ఏమన్నానా? కాస్త ఆ పనివాళ్ళు సరిగా చేస్తున్నారో లేదో చూసుకునే తెలివిలుకూడా లేవా?"

మే మిద్దరం కిక్కురుమనలేదు.

ఆవిడ వ్యాఖ్యానం ఇంకా సాగింది. "అయ్యో రాత! రేపు పెళ్ళిళ్ళయి వెళ్ళి మీ ఇళ్ళల్లో యెలా దిద్దుకువస్తారే యిలాగైతే? అస్తమానూ ఆ పుస్తకాలు పట్టుక్కూర్చుంటారు—అవేం కూడూ గుడ్డా పెడతాయా ఆడపిల్లలకీ? ఎవరి పిల్లలనైనా చూస్తే ముచ్చట వేస్తుంది—వేలెడంతవాళ్లూ చిత్రాలు ముళ్లెట్టుకొస్తారు; మీకు ఏ తెలివిలూ ఏడవలేదు...."

అమ్మమ్మగారు యింకా యింకా ఎంత చక్కటి అభిప్రాయాలు సెలవిస్తారో ననే భయంతో మేం మెల్లగా మా చదువుల గదిలోకి జారుకున్నాం.

"బేబీ! అమ్మమ్మ చదువుకోలేదు కానీ, కాస్త చదువే వుంటే కాళిదాసు, నన్నయ, తిక్కనలకంటె గొప్ప కవిత్వం రాసి వుండేదని నా అభిప్రాయం. అప్పుడప్పుడూ భలే పెద్దపెద్ద మాటలూ, చక్కటి ఇడియమ్సూ వేస్తూంటుంది లే!" ఎప్పుడూ ఆ కావ్యాలూ ఈ గ్రంథాలూ తెగచదివే చిన్నన్న వ్యాఖ్యానించాడు.

"ఇంతకూ, అమ్మమ్మ మాటిమాటికీ 'చిత్రాలు ముళ్ళుపెడతారు' అంటుంది, ఏమిటే అదీ?" చెల్లాయి నడిగాను. "ఇది ఏ పరిభాషలోనిదో నీకేమైనా తెలుసా?"

"నోరు మూద్దూ. అమ్మమ్మ కోపంగా వున్నప్పుడే నీకీ ధర్మ సందేహా లన్నీ వస్తాయి!"

వయస్సుకు చిన్నదైనా మహా ఆరిందాలాగా మాట్లాడ్తుందది, అక్కడే వస్తుంది నాకు కోపం.

"అసలు తప్పు చేసినవాడు పాలేరు వెంకన్న. ఉద్యోగం ఊడిపోయినది మాత్రం డ్రైవర్ అప్పారావుకి. భలే, మహా గొప్ప విడ్డూరం" అన్నాడు తమ్ముడు

ఎన్ననుకున్నా మాలో మేమే! అమ్మమ్మ ఎదుట నోళ్ళు విప్పం గదా!

ఈ చిన్న గాలి దుమారం తర్వాత చెప్పుకోతగిన మార్పులు చాలా జరిగాయి.

ఆవులూ, గేదెలూ, దూడలూ వాటి తాలూకు తవుడు బస్తాలూ, చిట్టుడ్రమ్ములూ, మినప పొట్టు, తెలకపిండి వగైరా దానాల డబ్బాలూ, ఎండు గడ్డిమేట్లూ సర్వం పొలం

తరలించ బడ్డాయి.

ఈ తరలింపు నిమిత్తం, కూలీలకు గాక కేవలం వాటిని మోసుకెళ్ళిన లారీలకే నూట యాభై రూపాయ లైపోయాయని నాన్నగారు విచారించారు. ఈ తరలింపు నిజానికి ఆయన కేమాత్రం ఇష్టంలేదు. నోరులేని ఆ పశువులంటే ఆయనకు తన బిడ్డలమీద కూడా లేనంత ప్రేమ. అర్ధ రాత్రుళ్ళు కూడా లేచి వాటి దగ్గఱ నీళ్ళూ మేతా ఉన్నాయో లేదో చూచి స్వయంగా తామే యింత గడ్డివేసి, నీళ్ళ బాల్చీలు మోసుకువెళ్ళి త్రాగించీ తాపత్రయ పడ్తుంటారు. "రామన్నా, లక్ష్మన్నా" అంటూ నాన్నగారు ఒక్కోదాన్ని పేరుపెట్టి పిలుస్తూంటే అవి రంకెలు వేస్తాయి సంతోషంగా సమాధానంగా, పొలంలో పాలేళ్ళు వాటిని సరిగా చూడరనీ, వేళకు నీళ్ళూ మేతా పెట్టకుండా నిర్లక్ష్యం చేస్తారనీ నాన్నగారి బాధ.

అయితేనేం, అమ్మమ్మగారి ఆపిల్‌పై అనురాగం ముందు నాన్నగారి భూతదయ తల వంచింది.

ఇంతే కాదు, మార్పులు యింకా జరిగాయి.

నాన్నగారు ప్రత్యేక శ్రద్ధతో పెంచుతూన్న అరటి తోట ఆరడుగులు దూరం జరిగింది. చెట్లూ, దుంపలూ, పిలకలూ అన్నీ వెతకి వెతకి తవ్వించి పారేశారు అమ్మమ్మగారు దగ్గరుండి. ఎప్పుడైనా గాలివానా వగైరాలు వస్తే ఆ అరటి చెట్లు యీ యాపిల్ మొక్కపైన పడి నాశనం చేస్తాయేమోనని అమ్మమ్మగారు ముందే జాగ్రత్త వహించారన్న మాట!

ఇంటికి వస్తూనే పశువుల అజమాయిషీ కనుక్కోవడం, చెట్లకు బాల్చీలకొలదీ నీళ్ళు తోడి పోయడం (ఆఖరుకు అనారోగ్యంగా వున్న రోజున కూడా) నాన్నగారి ముఖ్యమైన హాబీలలో కల్లా ముఖ్యమైనవి. ఇంకేముందీ—ఆ రోజు యింటికి వచ్చి, సగం తరిగిపోయి బేలగా నిలబడిన అరటితోటను చూసుకొని ఒక్కసారి కోపంగా నౌఖర్లందర్నీ, పిల్లలందర్నీ కేక పెట్టారు. చెట్టుమీది కొంగను భస్మంచేసిన కౌశికుడు కూడా ఆ నాడు అంత మహోగ్రంగా చూచివుండడని నా కన్పించింది. నాన్నగారి మొహం చూస్తే ఆ క్షణాన, చండశాసనులైన ఆయన ఎదుట మేం నోరు విప్పం, బిక్క ముఖాలతో నించున్నాం.

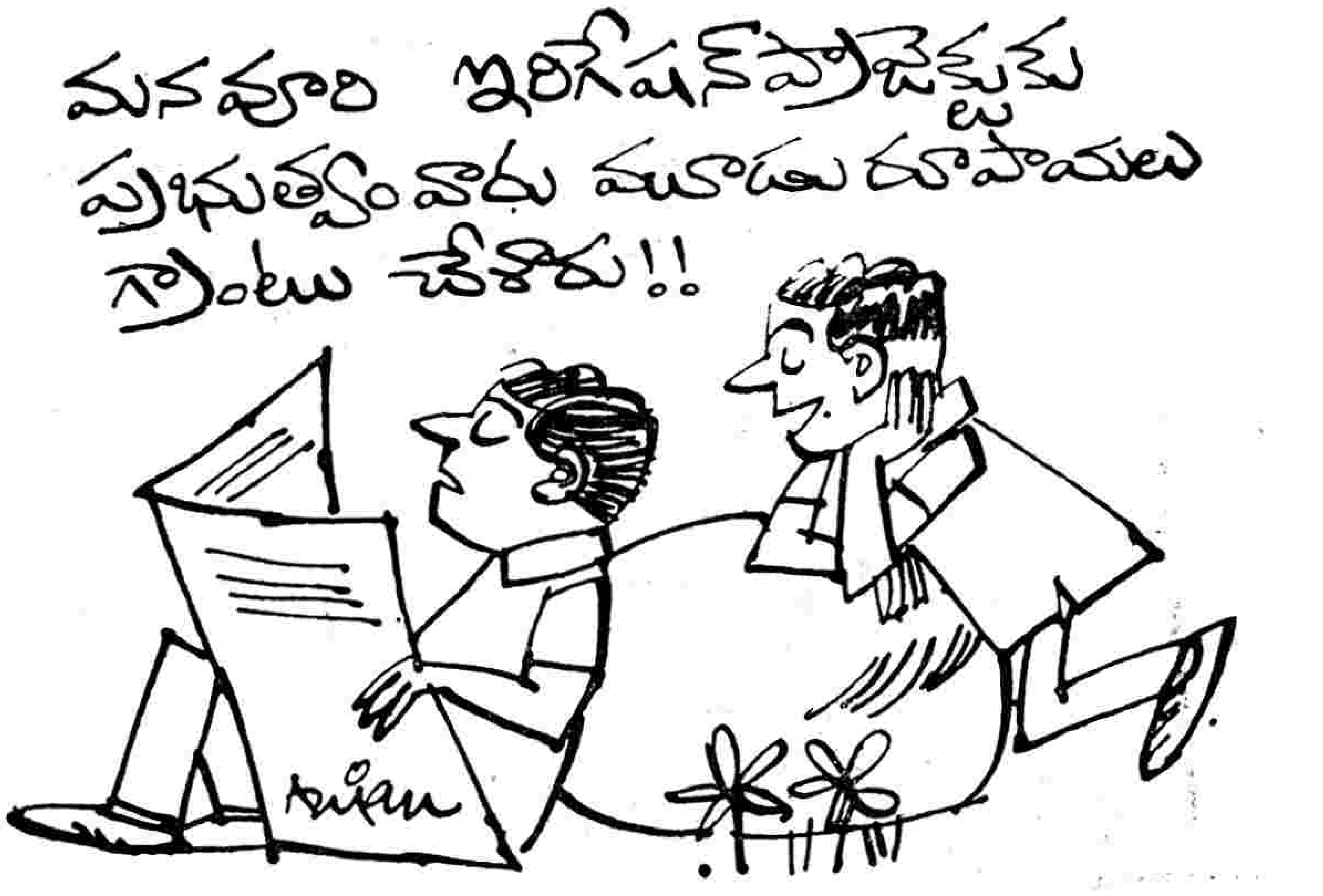

చేతులు నలుపుకుంటూ, మధ్య మధ్య మాటలు మింగేస్తూ వెంకన్న యెలాగైతే అసలు విషయాన్ని వివరించ గలిగాడు అదిరే గుండెలతో, నాన్నగారికి కోపంవస్తే నోటికీ, చేతికీ కూడా హద్దూ ఆపూ వుండదని వాడికి బాగా తెలుసు.

అంతావిని తల పంకించి ఊరుకున్నారు నాన్నగారు.

వెంకన్న గుండె గుబగుబలు తగ్గాయి.

సహజంగా విశ్వామిత్రులైన నాన్నగారు అంత శాంతంగా మిన్నకుండడ మనేది నిజంగా ప్రపంచంలోని ఎనిమిదవ వింత!

రెండ్రోజుల అనంతరం—చిన్నన్నయ్యకు యేం దుర్బుద్ధి పుట్టిందో యేమో—కొన్ని పూల మొక్కలు తెచ్చి ఆపిల్ మొక్క ప్రక్కనే నాటాడు. "అమ్మమ్మ ఆపిల్ మొక్కలే త్వరగా యెదుగుతాయో నా బెంకిస్ మొక్కలే బాగా యెదుగుతాయో చూడండి" అంటూ పందెం వేశాడు.

సాయంత్రం ఆపిల్ మొక్కకు నీళ్ళు పోస్తూ అమ్మమ్మగారు ఈ కొత్తమొక్కల్ని చూడనే చూశారు.

"ఈ వెధవ మొక్కలేమిటీ యిక్కడ? ఎవళ్ళివి వేసినవాళ్ళూ? ఇంత దొడ్లో ఇంకెక్కడా చోటే దొరకలేదా?" అంటూ కోపంగా వాటిని పీకి పారేశారు.

మరుక్షణంలో చిన్నన్న పెద్ద యుద్ధవీరుడిలా మొఖం పెట్టుకుని చిందులు త్రొక్కుతూ వచ్చేశాడు.

"ఇది క్రొత్తరకం పూల మొక్కలు. అందుకనే యిక్కడ పాతాను. ఏమి తెలియకుండా పీకిపారేస్తావేం?" అంటూ పెంకెతనంగా తిరిగి అక్కడే నాటే ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు.

"ఒద్దు. అక్కడ వెయ్యకు. దీని దగ్గర యింకేదైనా వుంటే దీనికి బలం తగ్గిపోతుంది. ఇంత పెద్ద పెరడులో నీ కింక చోటే దొరకలేదా?' అన్నారు అమ్మమ్మగారు అధికారంగా.

"ఔనూ, నీ ఆపిల్‌కి ఇంత పెద్ద పెరడులో యింకెక్కడా చోటు దొరకలేదా? దాన్నే యింకెక్కడైనా వేసుకో, నా పూల మొక్కలు యిక్కడే పెరగాలి.

ఎవరైనా ముట్టుకోండి వీటిని మరి చెప్తాను. "అంటూ తిరిగి అక్కడే వాటిని పాతి మట్టి సరిజేస్తున్నాడు, తాతగారి పేరు వాడు కావడంవల్లనో, పెద్దచదువులు చదువు

తున్నాడనో—ఏ కారణమోగాని అమ్మమ్మగారికి చిన్నన్న అంటే ప్రత్యేకమైన వాత్సల్యం. అందువల్లనే నేమో వాడు అమ్మమ్మగారితో జంకూ గొంకూ లేకుండా ధాటీగా మాట్లాడగలడు. అయితే ఈ విషయంలో మాత్రం చిన్నన్నకాదు సరి కదా బ్రహ్మదేవుడినైనా సరే అమ్మమ్మగారు క్షమించుకోలేదు.

ఉద్రేకంగా, అన్న పాతిపెట్టిన మొక్కల్ని పీకి ఆమడదూరం విసిరేశారు.

చిన్నన్నకు శివమెత్తిపోయింది. "ఛీ. వెధవ ఆపిల్ మొక్క. దీనిగురించి దొడ్లో చెట్లన్నీ తరిగిపోతున్నాయి. దీన్నసలు పీకి పారేస్తాను" అంటూ దుమకబోతూన్న సమయంలో యుద్ధభూమిలోనికి శాంతిదూత అమ్మ ప్రవేశించారు.

"ఒరే వేణూ, మతిపోయిందా?"

అమ్మ అదలింపుతో తక్కున ఆగిపోయాడు చిన్నన్న. ఆపిల్ మొక్కను పీకబోతూన్న చేతులు వెనక్కు వచ్చేశాయి. వాడేదో అమ్మకు వివరించబోతూంటే అమ్మ అన్నారు: "ఆఁ ఆఁ. లోపల్నుంచి నేనంతా చూస్తూనేవున్నాను. ఆమాత్రం పెద్దంతరం, చిన్నంతరం వుండొద్దూ? అలాగేనా అమ్మమ్మని యెదిరిస్తావ్?"

"మరి తనేం చేసిందీ? నా మొక్కలు...."

"తెలుసులే. నీ మొక్కలు మరోచోట వేసుకో నాయనా." నచ్చజెప్తూన్నట్లు లాలనగా అన్నారు. "అమ్మమ్మ తాపత్రయమంతా ఎవరికోసం చెప్పు? మీకోసం కాదూ? అది పళ్లు కాస్తే తినేది మీరేనా? లేక అమ్మమ్మ తింటుందా?"

చిన్నన్న మాట్లాడలేదు.

"నీకు నేను సాయంత్రం బజారునుంచి మొక్కల కుండీలు తెప్పించి పెడతాను. వాటిలో వేసుకొని హాయిగా మేడ బాల్కనీలో పెట్టుకో నీ మొక్కల్ని. సరేనా?"

అమ్మ మాటలకు పరమానందం చెందిన చిన్నన్న మరి అమ్మమ్మగారితో తగవు పెంచుకోలేదు.

ఈ విధంగా ప్రతి శత్రువునూ తమ అధికారంతో జయిస్తూ ఆపిల్ మొక్కను రక్షించుకుంటున్నారు అమ్మమ్మగారు. ఆపిల్ మొక్కకు అనతి దూరంలోనే వున్న కారు షెడ్డులోనికి కారు రాకపోకలుకూడా బంధించబడ్డాయి. గేటుకు దగ్గరగానే మరో కారుషెడ్డు వేయబడింది. అలాగా ఆపిల్ మొక్క కేంద్రంగా, చుట్టూ పదడుగుల వ్యాసార్థంలో యెటు చూచినా ఆ వృత్త పరిధిలోనికి ఏమీ అడుగిడకుండా, ఏ మొక్కా పెరగకుండా నిర్దిష్టమైన కట్టుబాట్లు చేశారు.

నాన్నగారితో ఏదో పనుండి ఒకరోజు ఒక అమెరికన్ మిషనరీ డాక్టర్ ఒకతడు వచ్చాడు మా ఇంటికి. మాటలైన తర్వాత అతడు వెళ్ళిపోవటానికి తయారైతే కారు కదలదే! సరే, కార్ల విషయాలు బాగా తెలిసిన అన్నయ్యలను అదేమిటో చూపి సరిజేసిపెట్టమని ఫర్మాయించారు నాన్నగారు. నౌఖర్లంతా కలసి కారును తోసుకుంటూ వెనక కాంపౌండులోనికి తీసుకొచ్చారు. అంతా కలసి ఎక్కడ ఆపిల్ మొక్కను ధ్వంసం చేస్తారోనని కాబోలు అమ్మమ్మగారు దాని దగ్గరే నిలబడివున్నారు, తీక్షణంగా చూస్తూ.

"నమస్కారం అమ్మా" అన్నాడు హఠాత్తుగా ఆ డాక్టర్. ఈ మిషనరీలు అందరికీ చాలా గౌరవమిచ్చి మాట్లాడ్తారు. అందరితోనూ పరిచయాలు చేసుకోవాలని ప్రయత్నిస్తారు.

"ఎవరు నీ" వన్నట్లు చూశారు అమ్మమ్మగారు అతడి దెస.

అన్నయ్య ఆమెగారి సందేహనివృత్తి చేశాడు. "ఈయనగారు ఫలానా డాక్టర్" అని చెప్తూ "మా అమ్మమ్మగారు, గార్డెనింగ్ అంటే చాలా యిష్టం. మమ్మల్నందర్నీ పెంచిన దామెగారే. మాకు అమ్మకంటె ఎక్కువ" అంటూ పరిచయం చేశాడు.

"ఎంతైనా పొగుడ్తాడు. అడగ్గానే వాడిక్కారు కొనిచ్చింది కదూ" అంటూ చిన్నన్న

సణుక్కుంటున్నాడు వెనక నిలబడి.

మిషనరీ దొర మొహమంతా నవ్వు పులుముకుని మళ్ళీ నమస్కరించాడు అమ్మమ్మ గారికి. ''అయితే, మీరు షాలా గొప్ప నర్సు అన్నమాట!'' అన్నాడు యాస తెలుగులో.

''వాడి మొహమా యిరి! నన్ను పట్టుకుని నర్సు అంటాడేమిటీ? ఖర్మకాలి నేను నర్సు పని చేయాలా?'' అన్నారు కోపంగా అమ్మమ్మ గారు అతడు వెళ్లిపోయాక. ''ఆ దేశంవాళ్లు కదూ? సరిగా మాట్లాడటం రాదు!'' అని కూడా అన్నారు.

ఫక్కున నవ్వు రాబోయినా అపుకొన్నాం మేము.

''అదికాదమ్మమ్మా. సేవచేసేవాళ్ళ నెవరి నైనా 'నర్స్' అంటారు. అది చాలా విలు వైన పదం. నిన్ను అతడు చాలా ఘనంగా పొగిడాడన్నమాట!'' అంటూ మేం వివరించే సరికి అమ్మమ్మగారు శాంతపడ్డారు.

''అయితే, వాళ్ళ దేశంలో ఆపిల్ చెట్లు చాలా వుంటాయి కదూ? వాళ్ళ దేశందేగా అసలీ ఆపిల్?'' అన్నారు సాలోచనగా.

''ఔ'' నన్నాం మేం.

ఇంకేం—కోర్టు వ్యవహారాలు గురించి నాన్నగారి దగ్గఱకుగానీ, వర్తక సంబంధంగా అన్నయ్య దగ్గఱకుగానీ వచ్చే విదేశీయు లెవరినైనా సరే—కొంచం పరిచయమైతే చాలు—''ఇది ఆపిల్ చెట్టేనా? ఆపిల్ ఎన్నాళ్లకు కాస్తుందీ? అసలు దాన్నెలా పెంచాలీ?'' అనే వివరాలు అతి ఆసక్తిగా అడిగేవారు అమ్మమ్మగారు

కొందరు ఔననీ, కొందరు కాదనీ ఇం కొకరు తెలియదన్నట్టు తటస్థంగానూ ఊరు కొనేవారు.

''వాళ్ళ మొహం. ఏవో నాలు గింగ్లీషు ముక్కలైతే వస్తాయి కాని, వీళ్ళందరికి పెద్ద తెలివిలేం ఏడుస్తాయీ? వీళ్ళందర్నీ అడగడం దండగ'' అనేసారు అమ్మమ్మ గారు కడకొకనాడు.

''విదేశీయులంతా ఇంగ్లీషువాళ్ళే కాద మ్మమ్మా. ఇంకా చాలా భాషలున్నాయి''

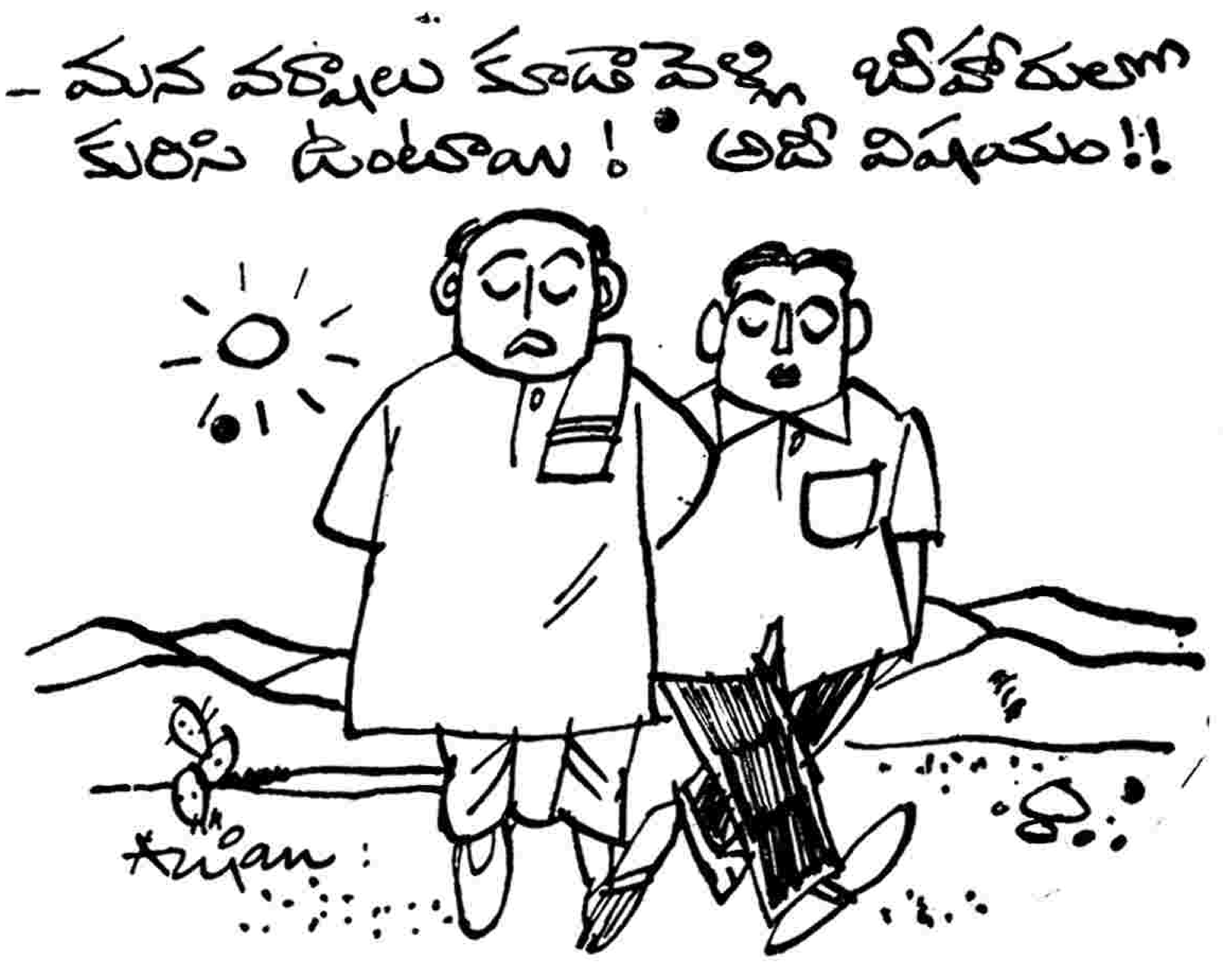

అని సవరించాడు తమ్ముడు.

''ఏవో ఏడిశాయిలే. నాకెందుకవన్నీ?'' ఈసడించారు అమ్మమ్మగారు. అన్నేళ్ళు పెంచిన మొక్క యాపిల్ ఔనా కాదా? ఇంకా కాపుపట్టదేం. అన్న ఆత్రంలో ఆమె గారి ఆగ్రహం ఆనాటి కానాడు అధికమౌ తోంది.

''అమ్మమ్మా, ఇంకెంత, రెండేళ్ళు ఓపికపట్టు. నేను అగ్రికల్చర్ బియస్సీ పాసై వచ్చి నీకు కావలసినన్ని మొక్కలు పెంచి, కాపుకాయించుతాను'' అన్నాడు తమ్ముడు అమ్మమ్మగార్ని కాస్త ప్రసన్నులను కావించే ఉద్దేశంతో.

కాని, అబ్బే! అటువంటి వాటికే అయి నయి పోయే రకమా అమ్మమ్మగారు?

''అయ్యో. మీ చదువుల భండారం నాకు తెలియకేం నాయనా? ఆ మధ్య ఓ అగ్గి కలశం (అగ్రికల్చర్) వాడు 'చెట్లకు జబ్బులు రాకుండా చేస్తాను. కాపు పట్టే మందులిస్తా' నంటూ రాలా? దబ్బ చెట్టును చూచి 'ఆహా ఎంత పెద్ద నిమ్మకాయలు కాశాయీ?' అంటూ ఆశ్చర్యపోయాడు, వాడి అజ్ఞానం కూలా! వాడు ఇచ్చిన మందుకు పనస చెట్టు కాస్తా చచ్చి ఊరుకొంది! మీ సంగతే చెప్పొచ్చావ్?''

అమ్మమ్మగారు సెలవిచ్చినదంతా ఘాటుగా ఉండటమైతే వున్నది కాని, అక్షరాలా నిజం మాత్రం ఔను, అందుకే యింకెవరూ నోళ్లు మెదపలేదు.

5

ఢిల్లీ నుంచి ముత్యాల నగల వర్తకులు వచ్చారు. అపుడపుడూ వస్తూంటారు వాళ్లు ఏడాది కోసారీ, రెండేళ్ళ కోసారీని.

''క్రితం సారి ఏవేవో సాకులు పెట్టావ్. నాకీసారైనా ముత్యాల నెక్లెస్ కొని పెట్టక పోతే నేనింక అన్నం తినను.'' అని చెప్పే సింది అక్క, అమ్మతో.

''మరి నాకో?'' అన్నాను నేను బెదురు తూనే.

అంతలో ఆ మాటలన్నీ హైకమాండ్ అమ్మమ్మగారి చెవిన పడనే పడ్డాయి. అమ్మకి బదులుగా అమ్మమ్మగారి నుంచే వచ్చింది. సమాధానం! ''పెద్దమ్మాయికి పెళ్ళికి అనేక నగలు పెట్టాం. ఇంక యిప్పుడు కొనవలసిన అవసరమేం లేదు. చిన్నమ్మాయికి పెళ్ళి కుదరలేదుగా. పెళ్ళికి చేయిస్తాం. ఇప్పుడు మీరాట్టే పేచీలేం పెట్టబోకండి.''

హైకమాండ్ ఆజ్ఞ జారీ చేశాక మరి మార్పు చేయడం ఎవరితరం? కాని మార్పు జరిగింది అతి విశేషంగా.

ఆ నగల వర్తకులు మా యింట్లో బేరం

అయ్యేవరకూ తమ కారును షెడ్లో పెట్టుకుంటామన్నారు. ఇంకేం, మా అదృష్టం పండింది.

"ఔనూ. వీళ్లు ఢిల్లీ వాళ్ళుకదూ?" సాలోచనగా స్వగతంగా అనుకున్నారు అమ్మమ్మగారు. 'చూడవయ్యా, ఇది ఏం చెట్టూ?' అనడిగారు వాళ్ళలో ఒకతన్ని.

అతడు అయోమయంగా చూచాడు మొదట.

అమ్మమ్మగారే వివరించారు. "ఆపిల్ చెట్టని మేం అనుకుంటున్నాంలే, అయితే మూడేళ్ళు నిండినా ఇంకా కాపు పట్టలేదనీ, ఔనా కాదా అని అనుమానం వచ్చింది!"

అతడీసారి నిర్భీతిగా, పరిశీలనగా చెట్టు వేపు చూచాడు. "ఇది యాపిల్ చెట్టేనమ్మా. మూడేళ్ళంటున్నారు? ఇక ఆలస్యం లేదు. ఇవాళో రేపో అన్నట్టుగా కాపు పట్టవలసిందే ఇక!" అన్నాడు నిశ్చయంగా.

అమ్మమ్మగారి సంతోషం అంతా యింతా కాదు!

అందువల్ల ఆ సంతోష సమయంలోరెండు నెక్లెస్‌లూ, రెండు దుద్దుల జతలూ ఏమాత్రం సంకోచించకుండా కొనేశారు.

"ఆహా! ఆపిల్‌చెట్టా! నీ దయ! ఇటు వంటినగల వర్తకులూ, బట్టల వర్తకులూ రోజూ వస్తే ఎంత బాగుండునూ!" అన్పించింది నాకూ, చెల్లాయికీ.

ఆ వర్తకుడు అన్న వేళా విశేషమో ఏమోగానీ, ఆ చెట్టు మరో నెల్లాళ్ళకే పూత పట్టింది. ఇంకేముందీ—పండగే అన్పించింది మాకు. అయితే ఏ పూతా నిలవడం లేదు. గుత్తులు గుత్తులుగా మొగ్గలు వేయడం, పూస్తూ పూస్తూనే రాలిపోవడం. పోనీ ఏ అగ్రికల్చర్ డిమాన్‌స్ట్రేటర్‌నో తీసుకువద్దామంటే వాళ్ళ తెలివిలమీదా, లోకజ్ఞానం మీదా అమ్మమ్మగారి కసలు గౌరవమే లేదాయిరి!

అలా కొన్నాళ్ళు సాగింది.

ఒకవేళ ఏ ఉడతలైనా వెళ్ళి మొగ్గల్ని కొరికి వేస్తున్నాయేమోనని చెట్టు మొదటకు తారు పూయించారు. చుట్టూ ఖాళీ లేకుండా ముళ్ళ తీగచుట్టబెట్టారు. పైన పక్షులు జేరకుండా అవి దడుసుకుని పారి పోవటానికి, ఒక కొమ్మకు మువ్వలు కట్టారు. పక్షివాలగానే అవి ఘల్లుఘల్లు మంటాయి. ఆ శబ్దం విని పక్షులు భయపడి పారిపోతాయి, క్రమంగా ఆ చెట్టుమీద వాలడమే మానేస్తాయి. కొమ్మల మధ్యన ఓపాత నల్ల గొడుగు కూడా వ్రేళ్ళాడదీశారు. పక్షులను ఇంకా భయపెట్టటానికి. అయినా ఏం లాభం లేక పోయింది. మొగ్గలు మొగ్గలుగానే మాడి పోతున్నాయి.

తన స్వంతతెలివి ఉపయోగించి, తెలిసిన వైద్యమంతా విసుగు లేకుండా చేస్తున్నారు అమ్మమ్మగారు—చెట్టు మొదట్లో పేడనీళ్ళు పోయించడం, సాంబ్రాణి పొగ వేయించడం వగైరాలన్నీ. ఆశించిన ఆపిల్‌పండ్లు లేక పోగా ఇదంతా ఒక న్యూసెన్సుగా అన్పించ సాగింది మాకు. దొడ్లో చెట్లసంగతి దేవుడెరుగు కానీ, పొలంలో ఆవులకూ, గేదెలకూ పోషణ సరిగా జరగక చిక్కిపోతున్నాయని నాన్నగారూ, పాలు సరిగా ఇంటికి జేరడంలేదనీ—ఆరోజుకారోజు తరుగుతున్నాయనీ, నీళ్ళు కలుస్తున్నాయనీ అమ్మా అసంతృప్తి పడుతున్నారు. అయినా, నియంతలాంటి అమ్మమ్మగారు అవన్నీ వింటారా?

6

అమ్మమ్మగారి ఆపిల్ చెట్టుకు అందంగా అయిదోఏడు వచ్చింది. కాసిన పాపాన మాత్రం పోలేదు.

"ఏపుగా ఎదగడమే గాని కాపు లేదు. ఆ స్థానే ఏ పనసచెట్టు, మామిడిచెట్టు వేసిన ఈసరికి ఎక్కుతిక్కలుగా కాసివుండును. నీ మనుమలకోసం దీన్ని పెంచావు గానీ, అమ్మమ్మా, బహుశః మా మనుమలు తయారయ్యేసరికి కాస్తుందేమో!" అన్నాడు చిన్నన్నయ్య ఓనాడు.

అమ్మమ్మగారీసారి ఇదివరలో అంత ధాటీగా సమాధానం చెప్పలేదు. చిన్నగా నవ్వి ఊరుకున్నారు.

అగ్రికల్చర్ బి. యెస్సీ చదువుతూన్న తమ్ముడు, తన స్నేహితులతో కలసి ఇండియా అంతా తిరిగివచ్చాడు.

వస్తూనే, "అమ్మమ్మా, నీకో బాడ్ న్యూస్, అంటే చెడువార్త. నువ్వు క్షమించాలి మరి!" అన్నాడు సీరియస్.

అంతా ఏమిటన్నట్లు చూశారుగా.

"మేం యాపిల్ తోటలలో విహరించి, మా చేతులతో మేం కాయలు కోసుకు తిని వచ్చాం, బాగా పరిశీలించాను. ఏమీ పొరపాటు లేదు. నువ్వు 'ఆపిల్' అంటూ పెంచుతూన్న చెట్టు అసలు 'ఆపిల్' కానేకాదు. ఏదో అడవిచెట్టు కావచ్చు!"

"అడవి చెట్టు పట్నంలో కెలా వచ్చి మొలిచిందంటావ్?" అమ్మమ్మగారి ఎదురు సవాలు.

"ఆ ప్రశ్న ప్రస్తుతం మనకు అప్రస్తుతం....యిదుగో చూడు, కావాలంటే—మేం యాపిల్ తోటలలో తీసుకున్న ఫోటోలు!" అంటూ ఇన్ని ఫోటోలు తీశాడు పెట్లోంచి.

నిజమే! నిండుగా విరగకాసిన యాపిల్ చెట్ల మధ్యన బాబీ, వాడి స్నేహితులూ వివిధ భంగిమలలో కూర్చునీ నుంచునీ ఒక్కరుగా—సమూహంగా తీసుకున్న అనేక ఫోటోలు ఆ చెట్టు ఆకారానికీ, అందులో కన్పిస్తున్న కొమ్మలూ—ఆకుల తీరుకూ, తాడల్లే ఎదిగిపోయిన మా చెట్టుకూ ఎక్కడా పోలికే లేదు.

అమ్మమ్మగారు ఫోటోలను పరిశీలనగా చూస్తూంటే, మేము ఉత్సుకతతో ఆమె ముఖాన్ని చూడసాగాము. కాని ఆమెగారి వదనంలో మా కేభావమూ ప్రస్ఫుటం కాలేదు. హుందాతో కూడిన మౌన గంభీర ముద్రను దాల్చారు. అయినా అంతరంగంలో ఎక్కడో కొద్ది బాధ వుండకపోదని నేనను కుంటాను. ఎప్పుడూ నిర్మొహమాటంగా ఏవో కామెంట్స్ విసిరే చిన్నన్నయ్య కూడా మౌనంగా వుండిపోయా డాక్షణంలో.

"అడపాదడపా నాకూ ఒకటీ రెండూ ఆపిలు కాయలు దొరుకుతుంటై గదా అని ఆశపడ్డాను. అసలు నా నోరు మంచిదిగాక పోనాది" అంటూ గొణుక్కుంది రామి.